

38. Opheffing en herleving van conservatoire beslagen

MR. S.N.J. PUTTER

Dit artikel gaat in op de gevolgen van een herleefd beslag waarvan sprake kan zijn nadat een beslag – eerder uitvoerbaar bij voorraad – is opgeheven. Het artikel is geschreven naar aanleiding van het arrest van Hof Amsterdam van 15 januari 2019, welk arrest de herleving van verschillende beslagen bevestigde.

Het uitgangspunt bij de opheffing van conservatoire beslagen ex artikel 705 Rv is dat de opheffing wordt uitgesproken indien sprake is van verzuim van op straffe van nietigheid voorgeschreven vormen, indien summierlijk van de ondeugdelijkheid blijkt van het door de beslaglegger ingeroepen recht of van het onnodige karakter van het beslag, of indien ten aanzien van een geldvordering voldoende zekerheid wordt gesteld. Een schending van de waarheidsplicht die in artikel 21 Rv is opgenomen bij het opstellen van het beslagrekest kan eveneens tot opheffing leiden.¹ Een rechter zal bij vorderingen tot opheffing van conservatoire beslagen altijd een belangenafweging toepassen. Op een enkele uitzondering na zal de opheffing uitvoerbaar bij voorraad worden gevorderd.

Dit artikel gaat in op de gevolgen van een herleefd beslag waarvan sprake kan zijn nadat een beslag eerder uitvoerbaar bij voorraad is opgeheven. Het artikel is geschreven naar aanleiding van het arrest van Hof Amsterdam van 15 januari 2019, welk arrest de herleving van verschillende beslagen bevestigde.² In het arrest komen nog enkele andere voor de rechtsontwikkeling relevante zaken naar

voren.³ Die worden hier gepasseerd omdat deze het bereik van het artikel te buiten gaan.

Herleving van beslagen

Door de jaren heen heeft de Hoge Raad verschillende arresten gewezen over de consequenties van de vernietiging van vonnissen waarbij uitvoerbaar bij voorraad de opheffing van conservatoire beslagen is uitgesproken.⁴ Echter, omdat niet met de grootste regelmaat hoger beroep wordt ingesteld van een opheffingsvonnis, dienen nog veel punten ontwikkeld te worden.

De consequenties van de vernietiging van een opheffingsvonnis spelen vooral bij vonnissen die uitvoerbaar bij voorraad zijn verklaard. Bij uitvoerbaar bij voorraad verklaarde opheffingsvonnissen ontstaat immers bij het uitspreken van het opheffingsvonnis een nieuwe rechtstoestand⁵ die resulteert in het onbezwaard raken van een beslagen goed. Zodra vervolgens een dergelijk opheffingsvonnis vernietigd wordt komt de vraag aan bod wat de gevolgen daarvan zijn. Indien een opheffingsvonnis niet uitvoerbaar bij voorraad wordt verklaard is het beslag na het opheffingsvonnis continue op het goed blijven rusten.⁶

1 Beslagsyllabus, versie februari 2019, onderdeel A.2, par. 2. Zie ook Hof Amsterdam 22 november 2011, «JBPR» 2012/52, r.o. 2.4, Hof Amsterdam 10 januari 2012, ECLI:NL:GHAMS:2012:BV0477, C. Seinen, 'De gevolgtrekking die hij geraden acht, sancties op schending van de waarheidsplicht', *TCR* 2014/4, p. 84 e.v., par. 3.5.1 en N. van den Heuvel, Groene Serie Burgerlijke Rechtsvordering, art. 700 Rv, aant. 4(f) (actueel t/m 15-5-2014).

2 Hof Amsterdam 15 januari 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:77 (*PGC/Proper-tize*). De auteur heeft de beslaglegger als raadsman bijgestaan.

3 Het arrest bepaalt dat voor de toepassing van een schending van art. 21 Rv en het eventueel opheffen van een beslag op basis daarvan, het niet strikt genomen vereist is om alle voor de beslissing relevante feiten aan te voeren, maar enkel die welke dienend zijn (r.o. 3.3). Er kunnen dus omstandigheden zijn die wel beperkt relevant zijn maar niet wezenlijk voor een beslissing en daarom buiten het bereik van de verlofrecchter gehouden kunnen worden. Het arrest bepaalt ook dat niet-herleving van een beslag op basis van een belangenafweging mogelijk lijkt maar dat het voldoende aannemelijk gemaakt moet worden dat sprake is van een disproportionaliteit tussen de hoogte van de vordering en de waarde van de beslagen goederen (r.o. 3.16).

4 Zie bijv. ook M. van Zanten, 'De Gevolgen van een Herleefd Beslag', *Praktisch Procederen* 2007/3, p. 88 e.v. Zie ook H. Snijders, 'Aanspraken op een goed ontstaan tussen een beslag op dat goed en de vernietiging van een rechterlijke opheffing van dat beslag', *WPNR* 2009/ 6781, p. 22 e.v.

5 HR 20 januari 1995, *NJ* 1995/413 (*Smokehouse/Cullimer*) r.o. 3.2.

6 HR 23 februari 1996, *NJ* 1996/434 (*DKHB/KIVO*) r.o. 3.3.

De rechtspraak heeft ons reeds geleerd dat het gevolg van de vernietiging van een uitvoerbaar bij voorraad verklaard opheffingsvonnis is dat de beslagen herleven. De daarbij van belang zijnde kanttekening is dat wijzigingen in de rechts-toestand van het beslagen goed in de periode tussen de opheffing en de vernietiging moeten worden geëerbiedigd.⁷ De beslagene is dan ook vanaf het moment van de (uitvoerbaar bij voorraad verklaarde) opheffing volledig bevoegd om het goed te vervreemden of te bezwaren. Derden die rechten hebben verworven in de periode tussen de uitvoerbaar bij voorraad verklaarde opheffing en de vernietiging van het opheffingsvonnis kunnen dat aan de beslaglegger tegenwerpen.⁸ Zelfs indien een goed bezwaard met beslag wordt vervreemd en vervolgens het beslag uitvoerbaar bij voorraad wordt opgeheven, verkrijgt de betreffende derde onbezwaarde eigendom van het goed op het moment van het uitspreken van het uitvoerbaar bij voorraad verklaarde opheffingsvonnis.⁹ Een latere vernietiging van dat vonnis baat de beslaglegger niet. Mocht nog geen eis in de hoofdzaak zijn ingesteld voorafgaande aan de uitvoerbaar bij voorraad opheffing, dan dient bij vernietiging van het opheffingsvonnis een nieuwe termijn voor het instellen te worden bepaald.¹⁰ De herleving van een beslag geldt vanaf het moment waarop het arrest wordt uitgesproken waarmee het uitvoerbaar bij voorraad verklaard opheffingsvonnis wordt vernietigd.¹¹

**Omdat de wijze en de volgorde-
lijkheid van de kennisgevingen bij her-
leving geen wettelijke grondslag
heeft, kan aangenomen worden
dat het hanteren van een andere
volgorde-lijkheid van kennisgevingen
geen fatale gevolgen heeft**

Veel praktische aspecten van het herleven van beslagen zijn in de rechtspraak tot op heden niet uitgekristalliseerd. Het arrest van Hof Amsterdam geeft antwoord op een van die praktische aspecten. De casus die aanleiding gaf tot het arrest biedt inspiratie tot het overwegen van vele andere praktische aspecten. De casus betreft conservatoire derden-beslagen en beslag op aandelen ter ondersteuning van een buitenlandse bodemprocedure. Eén van de derden betreft een buitenlandse bancaire instelling die een in Nederland aangehouden bijkantoor in de periode tussen opheffing en herleving uit het handelsregister heeft uitgeschreven. Nadat de beslagen in eerste aanleg zijn opgeheven, is gevorderd het opheffingsvonnis te vernietigen en te bepalen dat de

beslagen herleven. Het hof bepaalt dat het niet vereist is om bij dictum te vorderen dat wordt bepaald dat beslagen herleven. Het herleven van de beslagen vindt van rechtswege plaats bij vernietiging van een opheffingsvonnis.¹² De vraag die daarbij opkomt is of het van rechtswege herleven van beslagen dan inhoudt dat geen enkele handeling ondernomen dient te worden om een goed weer onder het bereik van een herleefd beslag te plaatsen.

Kennisgevingen van de herleving

Waar oorspronkelijk beslag is gelegd onder de schuldenaar, kan gesteld worden dat de beslaglegger achterover kan leunen. De schuldenaar is immers, indien in rechte versche-
nen, al bekend geraakt met de vernietiging van het ophef-
fingsvonnis. Er kan niet direct worden ingezien waarom de
beslaglegger vervolgens bij brief of deurwaardersexploot de
herleving nog eens zou moeten bevestigen als het rechtsge-
volg van herleving van rechtswege intreedt. Toch wijst de
rechtspraak in een andere richting.¹³ Een kennisgeving lijkt in elk geval noodzakelijk indien er derden of registers in het spel zijn die niet op enigerlei betrokken zijn bij de procedures omtrent opheffing en herleving. Er zal ook dan een vorm van kennisgeving plaats moeten vinden zodat de herleving van een beslag bekend raakt bij die derden en/of inschrijving kan plaatsvinden.

De wet schrijft geen vorm voor en de rechtspraak biedt slechts beperkte aanknopingspunten. De Hoge Raad heeft wel aangenomen dat er bij herleving van een beslag op een registergoed binnen veertien dagen na de herleving een exploot aan de beslagene moet zijn ingeschreven in het register.¹⁴ Daarbij is artikel 33 lid 2 Fw, welk artikel bepaalt dat een herleving van een beslag na vernietiging of ophef-
fing van een faillissement vervalt indien de herleving niet
tijdig bij exploot is gemeld aan de beslagene en vervolgens
is ingeschreven, naar analogie toegepast. Dit duidt erop dat
de kennisgeving voornamelijk gericht is op kennisgeving
aan de beslagene. Bij in de opheffingsprocedure versche-
nen beslagenen dient de kennisgeving echter geen doel:
de beslagene is door ontvangst van het arrest waarbij het
opheffingsvonnis wordt vernietigd reeds bekend geraakt
met de herleving.

Op basis van voornoemd arrest is het wel het veiligste om zo spoedig mogelijk na bekendwording met de (uitvoerbaar bij voorraad verklaarde) vernietiging van het opheffings-
vonnis, bij deurwaardersexploot:

1. de beslagene het arrest te betekenen;
2. derden in kennis te stellen van de herleving; en
3. inschrijving te verzorgen in de registers.

7 HR 23 februari 1996, NJ 1996/434 (DKHB/KIVO) r.o. 3.3. Zie ook noot Ras, par 7 bij NJ 1995/413 (Smokehouse/Culimer).
8 HR 26 mei 2000, NJ 2001/388 (Aruba/Boeije) r.o. 3.3.2.
9 HR 5 september 2008, NJ 2009/154 (Forward/Huber) r.o. 3.3.2-3.3.5.
10 HR 9 februari 2007, NJ 2007/103 (Wessex/Itera) r.o. 3.5.
11 Zie Conclusie A-G, par. 10 bij HR 9 februari 2007, RvdW 2007/182 (Wessex/Itera).

12 Hof Amsterdam 15 januari 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:77 (PGC/Proper-tize), r.o. 3.18. Zie ook Hof Den Bosch 28 december 2010, «JOR» 2012/160 (Tripels/Coerver), r.o. 4.2.2.
13 HR 23 februari 1996, NJ 1996/434 (DKHB/KIVO), r.o. 3.3. Zie ook A. van Mierlo, NbbW 199/4, p. 40 e.v.
14 HR 23 februari 1996, NJ 1996/434 (DKHB/KIVO), r.o. 3.3. Zie ook A. van Mierlo, NbbW 199/4, p. 40 e.v.

Deze volgordelijkheid sluit echter niet aan bij het wettelijke stelsel van het beslagrecht. Bij het leggen van beslag, anders dan onder de beslagene zelf, wordt eerst beslag gelegd en vindt eerst inschrijving plaats waarna de beslagene een kennisgeving daarvan ontvangt door overbetekening.

Het lijkt logisch om bij herleving hetzelfde patroon te volgen als wettelijk vereist bij het leggen van een bepaald beslag. Bij derdenbeslag houdt dat in dat eerst de derden in kennis worden gesteld van de herleving. Bij een registerbeslag houdt dat in dat de herleving eerst wordt ingeschreven. Vervolgens vindt dan overbetekening plaats aan de beslagene van de stukken waarmee tot kennisgeving, althans inschrijving, is overgegaan van de herleving.

Omdat de wijze en de volgordelijkheid van de kennisgevingen bij herleving geen wettelijke grondslag hebben (eerst de beslagene informeren of eerst de derden en/of de registers), kan aangenomen worden dat het hanteren van een andere volgordelijkheid van kennisgevingen geen fatale gevolgen heeft. De beslaglegger dient evenwel wel de kennisgevingen, althans inschrijving van de herleving tijdig te verrichten. De termijn van veertien dagen die de Hoge Raad stelt ten aanzien van onroerendezaaksbeslag lijkt ook geschikt om toegepast te worden bij andersoortige beslagen.

Vervreemding of bezwaring na herleving maar vóór kennisgeving aan derde of inschrijving in register

Er kan nog gedacht worden welke consequenties een bezwaring of vervreemding van een goed heeft die plaatsvindt na de herleving maar voordat de herleving bekend is geraakt bij een derde of is ingeschreven in enig register.

De hoofdregel hierbij is dat de beslagene na herleving niet langer onbezwaard nadere bezwaringen kan aanbrengen of het goed kan overdragen. Als toch tot overdracht of bezwaring wordt overgegaan, is de positie van de verkrijger van het goed of de begunstigde van een bezwaring van belang. Die heeft mogelijk geen kennis van (de herleving van) het beslag en zal pogen zich als derde te goeder trouw erop te beroepen dat het herleven van het beslag hem niet kan worden tegengeworpen.

Of die positie met succes kan worden verdedigd is in de rechtspraak nog niet beantwoord. Enerzijds is hierbij het moment van herleving van belang en anderzijds onder meer de rechtszekerheid van in registers opgenomen inschrijvingen. Vanwege het openbare karakter van verschillende registers is dit element nog meer van belang bij openbare registers dan bij niet openbare registers.

Een derde die te goeder trouw handelt ten aanzien van in openbare registers opgenomen inschrijvingen (onroerende zaken en (lucht)vaartuigen), zal de beslaglegger mogelijk kunnen tegenwerpen dat hij mocht afgaan op de in de registers opgenomen informatie. Het resultaat zal in dat geval zijn dat de derde het goed zonder bezwaring heeft verkregen, althans dat jegens hem geen bezwaring op het goed is komen te rusten en dat het beslag geen werking

jegens hem heeft. Bij een niet openbaar register zoals een aandeelhoudersregister kan een derde hetzelfde standpunt innemen. Om dit risico te beperken, dient enige kennisgeving zo spoedig mogelijk plaats te vinden.

Het ligt in de rede dat de beslaglegger, bij de kennisgeving van de herleving of nadien, een coulancetermijn stelt om alsnog aan de verklaringplicht te voldoen

Bij een derdenbeslag is dat evenwel anders omdat niet teruggevallen kan worden op enig register. Indien een beslagene na herleving van beslag bijvoorbeeld toch overgaat tot het overschrijven van tegoeden op een bankrekening voordat de derde kennisneemt van de herleving, dan onttrekt de beslagene goederen aan beslag. Dat is, op basis van artikel 198 Sr, strafbaar maar zal niet aan de derde kunnen worden aangerekend omdat deze nog niet bekend was met de herleving. Echter, omdat herleving werkt vanaf het moment van de uitspraak van de vernietiging van het opheffingsvonnis, kan van een derde wel worden verlangd dat deze alles onderneemt wat in diens mogelijkheden ligt om zo spoedig mogelijk na kennisgeving van de herleving te bewerkstelligen dat het beslag wordt gehandhaafd. Voor een bancaire instelling kan dat inhouden dat deze verrichte overschrijvingen storneert tot het moment van herleving.

Verklaringplichten na herleving

Bij herleving van beslagen dient te worden bedacht dat bepaalde verklaringplichten daarmee ook herleven. Bij derdenbeslag geldt ex artikel 720 jo. 476a Rv de plicht voor een derde om uiterlijk binnen vier weken na het leggen van het beslag te hebben verklaard. Bij aandelenbeslag geldt ex art. 715 jo. 474f Rv de plicht dat de vennootschap uiterlijk binnen een periode van een week de deurwaarder informeert over enige op de beslagen aandelen voor het beslag gevestigde rechten.

Nu herleving niet bij wet is geregeld, bestaat ook geen wettelijke grondslag voor de beantwoording van de vraag hoe in het geval van herleving het verstrijken van de termijnen moet worden berekend. Indien de betreffende termijn reeds is verstreken voor die opheffing, had reeds voor opheffing verklaard moeten worden. Zelfs indien dat (deugdelijk) heeft plaatsgevonden, is een nadere verklaring aangewezen omdat wijzigingen in de rechtstoestand moeten worden geëerbiedigd. Het ligt in de rede dat de beslaglegger, bij de kennisgeving van de herleving of nadien, een coulancetermijn stelt om alsnog aan de verklaringplicht te voldoen. Deze coulancetermijn behoeft niet noodzakelijkerwijs gelijk te zijn aan de oorspronkelijke termijn, al kan daarbij aansluiting worden gezocht. Op die wijze wordt doortelproblematiek, waar men mee te maken krijgt indien een verklaringstermijn aanvangt maar nog niet is voltooid ten tijde van de opheffing, voorkomen.

De wet schrijft anders dan de artikelen 476a, 476b en 474f Rv niet voor op welke wijze verklaard dient te worden. In die artikelen staat dus ook niets opgenomen over de wijze waarop verklaard moet worden ten aanzien van herleefde beslagen. Omdat herleving in beginsel (beperkt) terugwerkende kracht¹⁵ heeft, zij het dat wijzigingen in de rechtstoestand moeten worden gerespecteerd, lijkt noodzakelijk dat wordt verklaard met betrekking tot zowel de oorspronkelijke datum van inbeslagname als de datum van herleving.

Indien bijvoorbeeld op de datum van oorspronkelijke inbeslagname € 1 miljoen aan positief tegoed op een bankrekening van een beslagene stond, en op de datum van herleving € 1,5 miljoen, dan is het waarschijnlijk dat de beslagene vrijelijk mag beschikken over het bedrag dat de € 1 miljoen overschrijdt. Indien echter op de datum van herleving het positieve saldo slechts € 500.000 bedroeg, dan heeft de beslaglegger die wijziging in de rechtstoestand te respecteren en zal het herleefde beslag slechts doel treffen tot dat bedrag.

Om deugdelijk te verklaren zal onder andere moeten worden verklaard welk tegoed oorspronkelijk op een bankrekening stond, alsook welk tegoed op een bankrekening staat bij herleving. Daarbij zal ook een met redenen omklede opgave moeten plaatsvinden over de wijzigingen in de rechtstoestand die hebben plaatsgevonden en zal een en ander ook moeten worden ondersteund door afschrift te verstrekken van tot staving daarvan dienende bescheiden. Als tegoeden zijn overgeboekt in de periode tussen herleving en voor kennisgeving van die herleving aan de derde zal in een verklaring ook daaromtrent opgave moeten worden gedaan.

Als er verder na opheffing en voor herleving een pandrecht is gevestigd of een ander beslag is gelegd, dan dient ook daarover te worden verklaard, onder vermelding van onder meer de datum van bezwaring, althans beslag, ten gunste van wie de bezwaring geldt, althans wie de beslaglegger is, uit hoofde van welke rechtsverhouding is bezwaard, althans beslag is gelegd en voor welke bedragen is bezwaard, althans beslag is gelegd. Daarbij zal ook aan alle overige vereisten van de wet ten aanzien van de verklaring dienen te worden voldaan.

Extraterritoriale werking van herleefde beslagen

Sinds de rechtspraak inzake *Lindeteves* en *Llanos Oil/RBS*¹⁶ weten we dat er, indien aan verschillende voorwaarden is voldaan, sprake kan zijn van een extraterritoriale werking van een in Nederland gelegd beslag. Ten aanzien van een derdenbeslag kunnen daarom mogelijk in het buitenland

geadministreerde tegoeden van een (mede) in Nederland gevestigde bank getroffen worden door een beslag indien in het verzoekschrift voldoende concrete aanwijzingen staan opgenomen dat in een specifiek land en kantoor tegoeden aanwezig zijn.

Andersoortige internationale aspecten spelen wanneer de derde waaronder beslag is gelegd of het goed waarop het beslag herleeft zich niet langer in de Nederlandse rechtsfeer bevinden. Daarvan kan bij een derde sprake zijn indien de derde een buitenlandse rechtspersoon betreft die een bijkantoor aanhield in Nederland ten tijde van het oorspronkelijke beslag en in de periode voor herleving het bijkantoor in Nederland uit het handelsregister uitschreef. Daarvan kan bijvoorbeeld ook sprake zijn indien oorspronkelijk beslag is gelegd op een voer-, vaar- of vliegtuig, of een toonder- of orderpapier en deze goederen het Nederlandse territorium hebben verlaten voordat enig beslag herleeft.

Het mag worden aangenomen dat een Nederlandse rechter internationale bevoegdheid aanneemt ten aanzien van deze vorderingen op basis van algemene bevoegdheidsregels

De vraag die daarbij telkens moet worden gesteld is in hoeverre uitgegaan kan worden van een extraterritoriale werking van de herleving van beslagen. Herleving van beslagen heeft in beginsel (beperkt) terugwerkende kracht, zij het dat wijzigingen in de rechtstoestand moeten worden geëerbiedigd. Als een goed niet langer het eigendom is van de beslagene, dan kan dat dus aan de beslaglegger worden teruggeworpen. Zo ook indien het goed nog wel het eigendom is van de beslagene maar inmiddels is bezwaard met een pand- of hypotheekrecht. Zolang het goed bij herleving nog tot het eigendom toebehoort van de beslagene, herleeft het beslag.

Niet kan worden ingezien waarom op het voorgaande een uitzondering zou gelden op de enkele grond dat het betreffende goed, of de derde, zich niet langer binnen Nederland bevindt. De rechtstoestand zelf is niet gewijzigd, enkel de locatie van het goed waarop beslag is gelegd, althans de vestigingsplaats van de derde. Bij de herleving van beslagen dient er *ex tunc* te worden beoordeeld of op het moment van het oorspronkelijk leggen van beslag aan alle vormvereisten is voldaan. Er lijkt dan ook geen reden om te toetsen aan de *Lindeteves*-voorwaarden waarbij, kort gezegd, beoordeeld wordt in hoeverre een buitenlands vermogensbestanddeel onder een Nederlands beslag kan vallen. Ten tijde van het oorspronkelijk leggen van het beslag was immers geen sprake van enig buitenlands vermogensbestanddeel maar van een volledig zuiver gelegd Nederlands beslag.

Het voorgaande zal dan ook hebben in te houden dat beslagen op dergelijke goederen volledig herleven indien een uitvoerbaar bij voorraad verklaard opheffingsvonnis wordt vernietigd.

15 Voor een overzicht van voor- en tegenstanders van terugwerkende kracht wordt verwezen naar de conclusie A-G bij HR 5 september 2009, NJ 2009/154 (*Forward/Huber*), par. 2.13 e.v. In elk geval heeft herleving in zoverre terugwerkende kracht dat *ex tunc* beoordeeld moet worden of geldig beslag is gelegd.

16 HR 26 november 1954, NJ 1955/698 (*Lindeteves*) en Hof Amsterdam 8 november 2012, NJF 2012/246 (*Llanos Oil/RBS*).

De consequenties daarvan zullen per beslag verschillen.

Enkele overwegingen over derdenbeslag

Bij een derdenbeslag onder een niet langer mede in Nederland gevestigde vennootschap heeft dat tot gevolg dat die derde goederen onder zich dient te houden en dient af te dragen, althans af te geven na het verkrijgen van een voor executie (in het land waar executie wordt verlangd) vatbare titel. De derde zal ook overeenkomstig artikel 720 jo. 476a en 476b Rv hebben te verklaren over het herleefde beslag. Indien die plicht wordt verzuimd, zal deze kunnen worden afgedwongen of zal de derde kunnen worden veroordeeld ex artikel 477a Rv tot betaling van het bedrag waarvoor beslag is gelegd.

Een interessant punt is dan nog de internationale bevoegdheid voor de Nederlandse rechter om een verklaringplicht ex artikel 476a en 476b Rv af te dwingen of een veroordeling ex artikel 477a Rv uit te spreken ten aanzien van een niet (langer) in Nederland gevestigde derde.

Artikel 477a lid 5 Rv bepaalt dat de rechtbank (of de kantonrechter) bevoegd is kennis te nemen van een vordering tot veroordeling van de derde die niet verklaart. Met de aanwijzing van de rechtbank is echter niet bedoeld een Nederlandse rechter als internationaal bevoegde rechter aan te wijzen.¹⁷ Er is slechts beoogd een scheiding aan te brengen tussen vorderingen die bestemd zijn voor de rechtbank of, vanwege hun aard, voor de kantonrechter. De parlementaire geschiedenis bepaalt verder dat voor de bepaling welke rechtbank of kantonrechter bevoegd is de gewone bevoegdheidsregels gelden. Die gewone bevoegdheidsregels zullen ook ten aanzien van artikel 476a en 476b Rv gelden nu daar in het geheel geen aanwijzing in staat opgenomen ten aanzien van de bevoegde rechter. Hierbij dient wel bedacht te worden dat vorderingen ex artikel 476a en 476b Rv ook in kort geding voorgelegd kunnen worden aan de voorzieningenrechter.¹⁸

Bijzondere bevoegdheidsregels ten aanzien van beslag bieden geen soelaas. Artikel 705 Rv schept geen bevoegdheid nu dat artikel enkel ziet op opheffingsperikelen. Ook bepalingen zoals artikel 10 en 767 Rv komen niet voor toepassing in aanmerking.

Algemene bevoegdheidsregels resteren dan.

Het mag worden aangenomen dat een Nederlandse rechter internationale bevoegdheid aanneemt ten aanzien van deze vorderingen op basis van algemene bevoegdheidsregels. Het beslag is hier te lande gelegd en de kwestie betreft de uitleg van regels van Nederlands procesrecht. Dat behoort tot de exclusieve bevoegdheid van de Nederlandse rechter. Ook in het geval dat, zoals hier, kennelijk onbedoeld niet uitdrukkelijk in een wettelijke bepaling is opgenomen dat de Nederlandse rechter internationaal bevoegd is ten aanzien van deze beslagvorderingen.

Er kan aan toepassing van artikel 6 sub e Rv of 7 lid 2 van de herschikte EEX-Vo gedacht worden op de grond dat schending van een wettelijke (verklarings)plicht door de derde als onrechtmatig kwalificeert en het schadebrengende feit moet worden geacht zich te hebben voorgedaan in Nederland. Een alternatief voor niet-Europese gedaagden kan wellicht gevonden worden in artikel 9 sub c Rv. Dat artikel vereist een voldoende verbondenheid met de Nederlandse rechtssfeer. Daar lijkt wel sprake van te zijn vanwege het in eerste instantie in Nederland leggen van het beslag en de toepassing van bepalingen van Nederlands procesrecht. Het artikel vereist ook een onaanvaardbaarheid om onderwerping van de zaak aan een buitenlandse rechter te accepteren. Voldoening van dit vereiste kan gezocht worden in de omstandigheid dat een buitenlandse rechter niet de taak van een Nederlandse rechter kan overnemen om Nederlands proces- en beslagrecht toe te passen. Binnen Europees verband kennen we geen *forum necessitatis* zoals voor niet-Europese gedaagden in artikel 9 Rv is opgenomen. Zolang de rechtspraak bevoegdheid op basis van voornoemde gronden niet bevestigt, is het veelal het veiligste om aan te sluiten bij andere bevoegdheidsgronden. In het geval van beslag bij meerdere derden biedt artikel 7 Rv en artikel 8 van de herschikte EEX-Vo. uitkomst.

Tot slot

Uit het voorgaande volgt dat de rechtspraak nog wel verschillende leemtes ten aanzien van de herleving van beslagen heeft te vullen. Voor de praktijk is het handzaam indien concretere vormvereisten worden geformuleerd voor de wijze van kennisgeven van de herleving van de verschillende typen van beslagen. Enkel indien dergelijke vormvoorschriften zijn geformuleerd is het redelijk om vervolgens een beslaglegger te sanctioneren met het vervallen van de herleving van een beslag vanwege het niet voldoen aan enig vormvereiste. Kennisgevingen dienen in elk geval zo spoedig mogelijk per deurwaardersexploot te volgen. Wat de gevolgen van overdracht c.q. bezwaring zijn na herleving en vóór kennisgeving, zal de rechtspraak nader moeten bevestigen. Het lijkt echter plausibel te verwachten dat bij openbare registerbeslagen een herleving pas aan een derde kan worden tegengeworpen na inschrijving. Verklaringsplichten zullen onverkort gelden na herleving, al zou de rechtspraak de termijnen om te verklaren kunnen verduidelijken. Een extraterritoriaal bereik van oorspronkelijk in het territoir gelegde beslagen lijkt aanvaardbaar en een verklaring van een buitenlandse derde zal meest waarschijnlijk in Nederland kunnen worden afgedwongen.

Over de auteur

Mr. S.N.J. (Stan) Putter

Advocaat te Rotterdam, partner bij Conway & Partners.

¹⁷ Zie *Kamerstukken II* 1980/1981, 1693, nr. 3 (MVT), p. 56/57.

¹⁸ Zie bijvoorbeeld Rb. Amsterdam 1 augustus 2012, *NJF* 2012/385 (*BNP/Amlin*).